

Sermaye Piyasası Kurulundan:

MERKEZİ TAKAS KURULUŞLARININ KURULUŞ VE ÇALIŞMA ESASLARI HAKKINDA GENEL YÖNETMELİK

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı, 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 77 ve 78 inci maddeleri çerçevesinde merkezi takas kuruluşlarına ve merkezi karşı taraf uygulamasına ilişkin esasları belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 77 ve 78 inci maddeleri çerçevesinde Merkezi Takas Kuruluşları ve bu kuruluşlarca yerine getirilen faaliyet, iş ve işlemlere ilişkin hususları kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik, 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 77 ve 78 inci maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanım ve kısaltmalar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen,

a) Borsa: Anonim şirket şeklinde kurulan, sermaye piyasası araçları, kambiyo ve kıymetli madenler ile kıymetli taşların ve Kurulca uygun görülen diğer sözleşmelerin, belgelerin ve kıymetlerin serbest rekabet şartları altında kolay ve güvenli bir şekilde alınıp satılabilmesini sağlamak ve oluşan fiyatları tespit ve ilân etmek üzere kendisi veya piyasa işleticisi tarafından işletilen ve/veya yönetilen, alım-satım emirlerini sonuçlandıracak şekilde bir araya getiren veya bu emirlerin bir araya gelmesini kolaylaştıran, Kanuna uygun olarak yetkilendirilen ve düzenli faaliyet gösteren sistemleri ve pazar yerlerini,

b) Kanun: 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununu,

c) Kurul: Sermaye Piyasası Kurulunu,

ç) MTK: Kanunun 77 ve 78 inci maddesinde belirtilen hizmetleri yerine getiren merkezi takas kuruluşlarını,

d) MTK Yönetmeliği: Kanunun 77 nci maddesi ve bu Yönetmelik uyarınca MTK'larda üyelik, teminat, takas esasları, temerrüt işlemleri, disiplin, sermaye, gelir ve diğer konulara ilişkin usûl ve esasları düzenleyen, MTK'lar tarafından hazırlanarak Kurulun onayı ile çıkarılacak yönetmeliği,

e) Önemli Etkiye Sahip Ortak: Kanun uyarınca kurulmuş olan borsalar ve T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı hariç, sermaye veya oy haklarının doğrudan veya dolaylı olarak %5 veya daha fazlasını

temsil eden paylar ile bu oranın altında olsa dahi yönetim kurullarına üye belirleme imtiyazı veren paylara sahip olan ortağı,

f) TCMB: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Anonim Şirketini,

g) TTK: 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununu,

ğ) Sermaye piyasası araçları: Menkul kıymetler ve türev araçlar ile yatırım sözleşmeleri de dahil olmak üzere Kurulca bu kapsamda olduğu belirlenen diğer sermaye piyasası araçlarını,

h) Üye: MTK nezdinde gerçekleştirilen işlemlere taraf olmalarına izin verilenleri,

ı) Yönetici: Yönetim Kurulu Başkan ve Üyeleri, Genel Müdür ve Yardımcıları ile iç kontrol, risk yönetimi, iç denetim ve gözetim birimlerinden sorumlu kişi veya kişiler ile imza yetkisine sahip diğer kişileri, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Merkezi Takas Kuruluşlarının Kuruluş ve Faaliyetleri

Kuruluş

MADDE 5 – (1) MTK'ların kuruluşuna Kurulun teklifi üzerine Kanunda tanımlanan ilgili Bakan tarafından izin verilir. Bu kuruluşların faaliyete geçmesi Kurulun iznine tâbidir.

(2) MTK'ların kurulması teklif edilirken, bu Yönetmelikte sayılan şartların yanı sıra yurt içi ve yurt dışı finansal piyasaların genel durumu ile sistemik risk unsurları ve MTK'ların hizmet verecekleri borsalar ve diğer hususlar göz önünde bulundurulur.

Kuruluş şartları

MADDE 6 – (1) Kuruluş izni verilebilmesi için, MTK'ların;

- a)** Anonim şirket şeklinde kurulmaları,
- b)** Paylarının tamamının nâma yazılı olması,
- c)** Paylarının nakit karşılığı çıkarılması,
- ç)** Sermayelerinin Kurulca belirlenen miktardan az olmaması ve tamamının ödenmiş olması,
- d)** Kurucularının ve tüzel kişi kurucular üzerinde doğrudan veya dolaylı olarak önemli etkiye sahip olan ortaklarının Kanunun 44 üncü maddesinde yer alan şartları taşımaları,
- e)** Esas sözleşmelerinin Kanun ve ilgili düzenlemelerde yer alan hükümlere uygun olması,
- f)** Ortaklık yapısının açık ve şeffaf olması, gerekir.

(2) Kurucuların ve tüzel kişi kurucular üzerinde doğrudan veya dolaylı olarak önemli etkiye sahip ortakların ayrıca gerekli malî güç ve işin gerektirdiği dürüstlük ve itibara sahip bulunması şartı aranır.

(3) Kamu tüzel kişileri hariç tüzel kişi kurucuların ve tüzel kişi kurucular üzerinde doğrudan veya dolaylı olarak önemli etkiye sahip ortakların son üç yıla ait bağımsız denetimden geçmiş finansal tablolarını sunmaları gereklidir. Yabancı kurucu ve ortaklar için uygun olduğu ölçüde, Türk uyruklu gerçek ve tüzel kişiler için aranan şartların mevcut olduğuna dair, buldukları ülkenin yetkili makamlarınca onanmış bilgi ve belgelerin noterce tasdikli çevirilerinin veya geçerliliği kanun veya uluslararası sözleşmelerle kabul edilen şekilde olduğuna dair bilgi ve belgelerin sunulması zorunludur.

(4) Bu Yönetmeliğin beşinci bölümde düzenlenen merkezi karşı taraf uygulaması kapsamında yer alan ek şartlar saklıdır.

Önemli etkiye sahip ortakların, yöneticilerin ve ihtisas personelinin sahip olmaları gereken şartlar

MADDE 7 – (1) MTK'ların önemli etkiye sahip ortakları, yöneticileri ve ihtisas personelinin;

a) Müflis olmaması, konkordato ilân etmiş olmaması ya da haklarında iflasın ertelenmesi kararı verilmiş olmaması,

b) Faaliyet yetki belgelerinden biri veya birden fazlası Kurulca iptal edilmiş yahut borsa üyeliğinden sürekli olarak çıkarılmış kuruluşlarda, bu müeyyideyi gerektiren olayda sorumluluğu bulunan kişilerden olmaması,

c) Kanunda yazılı suçlardan kesinleşmiş mahkûmiyetinin bulunmaması,

ç) 14/1/1982 tarihli ve 35 sayılı Ödeme Güçlüğü İçinde Bulunan Bankerlerin İşlemleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve eklerine göre kendileri veya ortağı olduğu kuruluşlar hakkında tasfiye kararı verilmemiş olması,

d) 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan dolayı beş yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına ya da devletin güvenliğine karşı suçlar, anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, bilişim sistemini engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme, banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama, kaçakçılık, vergi kaçakçılığı veya haksız mal edinme suçlarından mahkûm olmaması,

zorunludur. (a) bendinde belirtilen şartlar, iflasın kaldırılmasına, kapatılmasına veya konkordato teklifinin tasdikine ilişkin kararın; (b) bendinde yer alan şartlar ise buna ilişkin kararın kesinleşme tarihinden itibaren on yıl geçmesi hâlinde, bu fıkranın uygulamasında dikkate alınmaz. Tüzel kişinin yönetim kurulu üyesi olarak atanması halinde yukarıdaki şartlar atanan tüzel kişi temsilcisi için de aranır.

(2) MTK'ların yöneticilerinde değişiklik meydana gelmesi hâlinde, durum görevden ayrılma nedenleri ile birlikte izleyen ilk işgünü içinde Kurula bildirilir. MTK'ların yöneticilerinin görevlerinin devamı esnasında bu maddenin birinci fıkrasında belirtilen şartları taşımadıklarının tespiti ya da anılan şartları kaybetmeleri durumunda bu kişilerin görevleri MTK tarafından sonlandırılır. MTK, yöneticilerinin bu maddede belirtilen şartları kaybedip etmediklerini takiple yükümlüdür. Bu tespitin Kurulca yapılması halinde ilgililerin Kurulca görevden ayrılmaları talep edilir ve bu talep MTK tarafından yerine getirilir. Görevden ayrılması talep edilen kişinin yönetim kurulu üyesi olması halinde MTK genel kurulu en geç otuz gün içerisinde ilgili yönetim kurulu üyesinin görevden alınması gündemiyle Kurulca olağanüstü toplantıya çağırılır.

(3) MTK'ların yönetici dışındaki ihtisas personelinin görev yapması için gerekli şartlardan birini taşımadığının sonradan tespiti veya ortaya çıkması halinde ilgili personel atamaya yetkili organ tarafından görevden alınır.

Kuruluş işlemleri

MADDE 8 – (1) Kurucular, kuruluş şartlarına uygun olarak hazırlayacakları esas sözleşme ve 5 ve 6 ncı maddelerde öngörülen hususları tevsik eden belgelerle birlikte Kurula başvuruda bulunurlar.

(2) Bu Yönetmeliğin 5 inci maddesi uyarınca MTK'ların kuruluş izninin alınmasını takiben, kuruluş işlemlerinin TTK çerçevesinde tamamlanması için Gümrük ve Ticaret Bakanlığına başvuruda bulunulur.

Faaliyet şartları

MADDE 9 – (1) Bu Yönetmeliğin 5 inci maddesi çerçevesinde kuruluşuna izin verilen MTK'ların bu izni almasını takiben en geç bir yıl içinde, Kurula faaliyet izni almak üzere başvurması şarttır. Faaliyet izin başvuruları, başvuru sırasında aranan bilgi ve belgelerin eksiksiz olarak Kurula sunulmasından itibaren altı ay içinde Kurul tarafından karara bağlanır ve keyfiyet ilgililere bildirilir. Kuruluş izninden itibaren bir yıl içinde Kurula başvuruda bulunmayan veya başvurusunun sonucunda kendilerine faaliyet izni verilmesi uygun görülmeyen kuruluşun kuruluş izni iptal olur. Bu süre, zorunlu şartların varlığı veya başvuruda bulunulmamasının kuruluş izni alan kuruluşa hasredilemeyecek sebeplerin varlığı hâlinde, Kurul tarafından bir yıl uzatılabilir.

(2) Faaliyet izninin verilebilmesi için, Kurul tarafından yapılan düzenlemelere uygun muhasebe kayıt, bilgi ve belge sistemi ile düzenli iş akışı ve haberleşmeyi sağlayacak yeterli bir organizasyonun kurulmuş, teknik donanımın sağlanmış, iç kontrol, iç denetim ve gözetim ile risk yönetimi birim ve sistemlerinin oluşturulmuş ve işler hale getirilmiş olması ve MTK bünyesinde bulunacak önemli varlıkların korunmasına ilişkin gerekli güvenlik önlemlerinin alınmış olması zorunludur.

(3) Kurulca verilen faaliyet izninin iptalinde Kanununun 41 inci madde hükmü uygulanır.

(4) Bu Yönetmeliğin 23 üncü maddesi kapsamında verilecek hizmetlere ilişkin tarafların karşılıklı hak ve yükümlülüklerinin belirlendiği bir sözleşmenin yapılmış olması zorunludur.

(5) MTK'lar, sermaye piyasası mevzuatı dışında kalan faaliyetlerde bulunmak için Kurula bilgi verir. Kurul MTK'lardan söz konusu faaliyetleri yerine getirmemesini talep edebilir.

(6) MTK'lar, üyelerine sunacakları hizmetleri ve mevzuatla kendilerine bırakılan görevleri etkin, güvenilir ve kesintisiz bir şekilde yerine getirmek amacıyla gerekli bilgi işlem sistemlerini ve teknolojik altyapıyı kurmak, bunların tutarlılığını, güvenilirliğini, bütünlüğünü ve bilgilerin zamanında elde edilebilirliğini sağlamak amacıyla gerekli sistemsel ve yönetsel önlemleri almak, kontrolleri tesis ve takip etmek üzere ilgili düzenlemeleri yapmak zorundadır. Kurul gerekli gördüğü durumlarda konuya ilişkin düzenleme yapmaya ve uygulamaya yönelik karar almaya yetkilidir.

(7) Kurul, MTK'ların esas sözleşmelerinde yer alacak kâr payı dağıtım oranlarına ve pay sahiplerine esas sözleşme ile tanınan imtiyazlara sınırlama getirebilir.

(8) Esas sözleşme değişikliklerinde Kurulun uygun görüşü alınır.

(9) Doğrudan veya dolaylı olarak; yüzde beşi aşan pay devirleri veya ortaklık yapısında yüzde beş ve üzeri değişiklik yaratan pay devirleri ile pay devri söz konusu olmasa dahi doğrudan veya dolaylı kontrol devri sonucunu doğuran her türlü işlem Kurulun iznine tâbidir. İmtiyazlı payların devri her halükarda Kurul iznine tabidir. Pay devirlerinde, payları devralacak gerçek ve tüzel kişiler ile tüzel kişilerin önemli etkiye sahip ortaklarının da bu Yönetmeliğin 7 nci maddesinde sayılan şartları taşımaları zorunludur. Kurulun uygun görüş vermediği esas sözleşme değişiklikleri ile izin vermediği pay devirleri veya kontrol devri sonucunu doğuran işlemler hükümsüzdür. Bu hükme aykırı pay devirleri ortaklık pay defterine kaydolunmaz ve bu şekilde yapılan kayıtlar hüküm ifade etmez. Yüzde beşi aşmayan pay devirleri, devrin gerçekleşmesinden itibaren en geç 15 iş günü içerisinde Kurula bildirilir.

(10) Bu Yönetmeliğin beşinci bölümünde düzenlenen merkezi karşı taraf uygulaması kapsamında yer alan ek şartlar saklıdır.

Faaliyet ilke ve esasları

MADDE 10 – (1) MTK'ların faaliyetleri sırasında aşağıda yer alan ilkelere uyması zorunludur:

- a)** Üyelerin takas işlemlerini güven ve istikrar içerisinde gerçekleştirilmesini sağlayacak gerekli altyapı, donanım ve organizasyonel yapının tesis edilmesini teminen ilgili düzenlemeleri yapmak,
- b)** Üyelerinin, MTK'nın iş ve işlemleriyle ilgili yapılacak düzenlemelere uyumu konusunda gerekli önlemleri almak,
- c)** Kanun'da düzenlenen suçlar ile piyasa bozucu eylemleri önlemek üzere Kanunun 71 inci maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde borsalar tarafından yürütülen çalışmalara gerekli bilgi ve belge desteğini sağlamak,
- ç)** Hizmet verdiği piyasalardaki üyeleri ve piyasa katılımcıları ile kendisi ve kendisi ile Kurul arasında, talep edilen çerçevede düzenli bilgi akışını sağlamak,
- d)** Takas sisteminin güven ve istikrar içinde yürütülmesini sağlayacak yeterli organizasyon ve özkaynağa sahip olmak,
- e)** Merkezi takas faaliyetlerinin düzenlenmesi ve uygulanmasında adil davranmak,
- f)** İş ve işlemlerini Kurul ve menfaat sahipleri ile işbirliği ve koordinasyon içinde yürütmek,
- g)** Hizmetlerin ücretlendirilmesinde adil davranmak,
- ğ)** Üyelere uygulanacak disiplin tedbirlerine yönelik işlem ve prosedürleri belirlemek ve uygulamada hakkaniyete uygun davranmak,
- h)** Finansal tablolarını, takasa ilişkin ücretleri ve organizasyon yapısını düzenli olarak internet sitesi aracılığıyla kamuya açıklamak,
- ı)** Mevzuatla kendisine bırakılan görevleri yerine getirmek.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MTK'nın Organları, Komiteleri ve İhtisas Personeline İlişkin İlkeler

Genel kurul

MADDE 11 – (1) MTK'ların üst karar organı olan genel kurul, pay sahiplerinden oluşur. Pay sahipleri şirket işlerine ilişkin haklarını genel kurulda kullanırlar. Kanuni istisnalar saklıdır. Ortak olmayan üyeler oy hakkı bulunmaksızın genel kurula katılabilir.

(2) Genel kurul olağan toplantılar haricinde gerekli hallerde, TTK hükümleri çerçevesinde olağanüstü toplantıya çağrılır.

(3) Genel Kurul gündemi ve davet mektubu, gündemde görüşülecek hususlara ilişkin her türlü bilgi, belge ve ek ile birlikte pay sahiplerine ve Kurula toplantı tarihinden en az üç hafta önce iadeli taahhütlü olarak gönderilir.

(4) Kurul temsilcisi, oy hakkı olmaksızın genel kurula katılabilir.

(5) Genel kurul tutanakları, başkanlık divanı tarafından imzalandıktan sonra, izleyen ilk iş günü Kurula gönderilir. Gündemde görüşülen hususlara ilişkin her türlü bilgi belge ve ekler ile genel kurulda yönetim kurulu üyesi seçilmesi durumunda, yönetim kurulu üyelerinin bu Yönetmeliğin 7

nci maddesinde ve 12 nci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen nitelikleri taşıdıklarını tevsik edici bilgi ve belgeler toplantı tarihinden itibaren en geç 5 iş günü içerisinde Kurula iletilir. Kurulca söz konusu genel kurul kararlarına ilişkin olarak, ilave bilgi ve belge istenebilir. Yönetim kurulu üyelerinin seçimine ilişkin genel kurul kararlarının mevzuata aykırılık içermesi halinde MTK'dan bu aykırılığın giderilmesi istenir.

(6) İlgili mevzuata aykırılıklar ve/veya Kurulca gerekli görülmesi hallerinde genel kurul, gerekliliğin belirlendiği tarihten itibaren, Kurul tarafından 15 iş günü içinde olağanüstü toplantıya çağrılır ve genel kurul gündemi Kurul tarafından belirlenerek pay sahiplerine duyurulur.

Yönetim kurulu

MADDE 12 – (1) Yönetim kurulu en az 7, en fazla 11 kişiden oluşur. Genel müdür yönetim kurulunun doğal üyesidir.

(2) Yönetim kurulu üyelerinin işletme, iktisat, maliye, kamu yönetimi, uluslararası ilişkiler, hukuk, mühendislik, sermaye piyasaları veya bankacılık alanlarında lisans veya lisansüstü öğrenim görmüş ve yükseköğrenim sonrası finansal piyasalar ve ekonomi alanında en az on yıl deneyim sahibi olmaları zorunludur.

(3) Yönetim kurulu üyeleri en fazla 3 yıl için seçilirler. Süresi biten üyenin tekrar seçilmesi mümkündür. Süresi bitmeden yönetim kurulu üyeliğinin sona ermesi halinde yönetim kurulu tarafından yapılacak ilk genel kurula kadar görev yapmak üzere TTK hükümleri çerçevesinde yeni üye seçilir. Buna ilişkin yönetim kurulu kararı alındığı tarihten itibaren 5 iş günü içerisinde yönetim kurulu üyeliğine seçilen kişinin bu maddede ve bu Yönetmeliğin 7 nci maddesinde sayılan şartları taşıdığına dair belgeler ile birlikte Kurula bildirilir.

(4) Yönetim kurulunun yapısına ilişkin olarak bu Yönetmeliğin 41 inci madde hükmü saklıdır.

Yönetim kurulunun sermaye piyasası mevzuatı uyarınca görev ve yetkileri

MADDE 13 – (1) Yönetim kurulu TTK'da ve diğer mevzuatta belirlenen görev ve yetkilerinin yanı sıra sermaye piyasası mevzuatı çerçevesinde;

a) MTK tarafından hazırlanması gereken düzenlemeleri karara bağlamak,

b) Hizmet verilecek borsaları, teşkilatlanmış diğer pazar yerlerini, diğer piyasaları ve hizmete konu sermaye piyasası araçlarını belirlemek,

c) Üyelik başvurularını kabulünün ve üyelikten geçici veya sürekli çıkarılmasının kriterlerini belirlemek, üyelik başvurularını karara bağlamak ve gerektiğinde üyelerinin üyelikten geçici veya sürekli çıkarılmasına karar vermek,

ç) İşlemlerin mevzuata ve kurallara uygun olarak düzenli bir şekilde yürütülmesini sağlamak,

d) Bu Yönetmelik çerçevesinde gözetim fonksiyonu ile ilgili yerine getirilmesi gereken esasları belirlemek,

e) MTK teşkilatı ve hizmet birimlerinin çalışma ve faaliyet sonuçlarını değerlendirmek; gözetim, denetim, inceleme, araştırma ve soruşturma raporlarını karara bağlamak, sonuçlardan ve önerilerden gerekli gördüklerinin uygulanmasını sağlamak,

f) MTK'nın görev ve yetki alanına giren hususlarda yerli ve yabancı kuruluşlar ve uluslararası kuruluşlarla anlaşma yapmak, mevzuatla belirlenmiş veya mevzuat dışında olmakla birlikte ihtiyaç duyulabilecek komiteleri kurarak, üyelerini seçmek ve çalışma esaslarını düzenlemek,

- g)** Yönetim kurulu kararlarının ilgililere tebliğini sağlamak, bu kararların gereğinin yerine getirilmesini temin etmek ve uygulanmasını izlemek,
- ğ)** Bütçeyi hazırlamak ve finansal tablolarını ve yıllık faaliyet raporunu hazırlayarak genel kurula sunmak,
- h)** Kamuya açıklanması gereken bilgilerin düzenli olarak internet sitesinde yayınlanmasını sağlamak,
- ı)** MTK adına imzaya yetkili olanları ve yetki sınırlarını belirlemek,
- i)** Personel politikasına ilişkin genel esasları belirlemek,
- j)** Bu Yönetmelikle ve mevzuatla kendisine verilen sair görevleri yerine getirmek ile görevli ve yetkilidir.

(2) Yönetim kurulu; TTK uyarınca münhasıran kendisine bırakılmış görev ve yetkiler ile bu maddenin birinci fıkrasının (a), (b), (e), (f) ve (ğ) bentlerinde yer alan görev ve yetkisi haricindeki diğer görev ve yetkilerini, yazılı ve sınırları açıkça belirlenmiş olmak şartıyla genel müdüre devredebilir. Yönetim kurulu bu maddenin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan üyelik başvurularının karara bağlanmasına ve gerektiğinde üyelerinin üyelikten geçici veya sürekli çıkarılmasına ilişkin yetkisini genel müdüre devredebilir. Söz konusu yetkinin genel müdüre devri halinde genel müdür tarafından ilk yönetim kurulu toplantısında yönetim kuruluna bilgi verilir.

Toplantı ve karar nisabı

MADDE 14 – (1) Yönetim kurulu, TTK hükümleri çerçevesinde toplanarak karar alır. Sermaye piyasası mevzuatı kapsamındaki işleriyle ilgili olarak genel müdür gerektiğinde yönetim kurulu başkanından toplantı yapılmasını isteyebilir.

(2) Kurul MTK esas sözleşmesinde ağırlaştırılmış toplantı ve karar nisapları öngörülmesini isteyebilir.

Genel müdür

MADDE 15 – (1) Genel müdür ilgili mevzuat ve yönetim kurulu kararları doğrultusunda kendisine bırakılmış ve devredilmiş yönetim ve temsile ilişkin işleri yürütür.

(2) Genel müdürün yükseköğrenim sonrası malî piyasalar, ekonomi, maliye, işletme, sermaye piyasaları, bankacılık veya finans alanında en az on yıl deneyim sahibi olması zorunludur.

(3) Genel müdürün münhasıran bu görev için atanmış olması zorunludur.

(4) Genel müdür, MTK'nın yönetim, denetim veya sermaye ilişkisinde bulunduğu kuruluşlar, bu kuruluşların doğrudan ya da dolaylı olarak yönetim, sermaye veya denetim kontrolüne sahip olduğu kuruluşlar ile borsalar ve teşkilatlanmış piyasalar, takas ve saklama kuruluşları ve Kurulca uygun görülecek diğer finansal kuruluşlarda, icrai nitelikte olmamak ve MTK'daki görevin ifasında zaafiyete düşülmemesi kaydıyla, yönetim kurulu başkanlığı ve üyeliği gibi görevler alabilir.

(5) Genel müdürlüğe atanacakların bu maddenin ikinci fıkrasında ve bu Yönetmeliğin 7 nci maddesinde aranan şartları taşıdıklarını gösteren belgelerle birlikte Kurula bildirilmesi şarttır. Genel müdürün atanması, Kurul tarafından bildirim alındığı tarihten itibaren 15 işgünü içinde olumsuz bir görüş bildirilmediği takdirde yapılabilir.

MTK teşkilatı ve personeli

MADDE 16 – (1) Bu Yönetmelik ve ilgili mevzuatla MTK'lara verilmiş görevlerin yerine getirilmesi ve yetkilerin kullanılmasına ilişkin olarak; MTK'nın teşkilatı, hizmet birimleri, organizasyonu, görev

tanımları, yetki ve sorumlulukları ile bunların devri ve görevlilerin çalışma usul ve esasları genel müdürün teklifi üzerine yönetim kurulunca yürürlüğe konulacak teşkilat yönergesiyle belirlenir.

(2) MTK'ca belirlenecek ve MTK'nın temel faaliyetlerinin yerine getirilmesi için görevlendirilen ihtisas personelinin yükseköğrenim kurumlarından mezun olmaları zorunludur.

(3) Personelin işe alınmaları, işten çıkarılmaları, nitelikleri, ilerleme ve yükselmeleri, performans ölçütleri, ödev, sorumluluk ve yükümlülükleri, uymaları gereken yasaklar ile disiplin konuları genel müdürün teklifi üzerine yönetim kurulunca yürürlüğe konulacak personel yönergesi ile belirlenir.

Sır saklama yükümlülüğü

MADDE 17 – (1) MTK'ların yöneticileri ve tüm personeli sıfat ve görevleri dolayısıyla öğrendikleri; MTK'ya ve MTK'yla ilişkisi olan ortaklık, kurum ve diğer her türlü gerçek ve tüzel kişilere ait sırların gizliliğine uymak ve sırları kanunla görevli ve yetkili kılınmış kişi ve mercilerden başkasına herhangi bir suretle açıklamamak, kendilerinin veya üçüncü kişilerin yarar veya zararına kullanmamakla yükümlüdürler. Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş. tarafından MTK'lara sağlanan hak sahibi bazında bilgiler gizli olup, MTK yöneticileri ve personeli kendilerine sağlanan bu bilgilerin gizliliğinden sorumludur. Bu yükümlülük, ilgililerin MTK'daki görevlerinden ayrılmalarından sonra da devam eder.

(2) MTK'lar, takas faaliyetleri kapsamında, yabancı MTK'lar ve uluslararası kuruluşlar ile karşılıklılık ilkesi çerçevesinde işbirliği yapabilirler. Bu kapsamda yapılan işlem ve eylemler Kanun ve diğer kanunlarda yer alan sır saklama yükümlülüğüne ve gizlilik kurallarına aykırılık oluşturmaz.

Yasaklar

MADDE 18 – (1) MTK'ların yöneticileri ve ihtisas personeli ile bunların eşleri ve velayeti altındaki çocukları, takas hizmeti verilen borsa bünyesindeki piyasa, pazar, platform ve sistemler ile takas hizmeti verilen borsanın piyasa işleticisi olduğu başka borsaların piyasalarında alım-satım işlemi yapamazlar.

(2) MTK'ların genel müdür dahil tüm personeli; göreve başlamadan önce maliki oldukları, Hazine Müsteşarlığı tarafından çıkarılan borçlanmaya ilişkin menkul kıymetler dışındaki, borsada işlem gören ortaklıklara veya bunların iştiraklerine ait her türlü paylarını ya da menkul kıymetlerini, eşi ve velayeti altındaki çocukları dışındakilere, görev sürelerinin başlamasından itibaren otuz gün içinde satmak veya devretmek suretiyle elden çıkarmak zorundadır.

(3) Bu madde hükmüne aykırı hareket edenler aykırılığın tespit edildiği tarihten itibaren istifa etmiş sayılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MTK Üyelerine İlişkin Esaslar

MTK üyeleri

MADDE 19 – (1) Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Kanun uyarınca faaliyet gösteren yatırım kuruluşları ile MTK'lar tarafından önerilen ve Kurulca kabul edilen diğer kişiler MTK'lara üye olabilir. MTK'lar, üyeliğe kabulü, bir borsanın veya teşkilatlanmış diğer piyasaların üyeliği şartına bağlayabilir.

(2) Üyelik ilişkisi sözleşme ile kurulur. Bu sözleşmeye ilişkin hususlar, üyeliğe başvuru, üyeliğe kabul, üyelik türleri ve bu üyelerin yerine getirebilecekleri faaliyetler, üyelerin temsili, üyelerin yükümlülükleri ile bunlara verilecek disiplin cezaları, bunların durumlarında meydana gelen değişikliklerin bildirilme esasları, üyelikten ayrılma, çıkarılma ve sair konularla ilgili usul ve esaslar

MTK'ların yönetim kurullarınca hazırlanarak Kurulun onayı ile çıkarılacak MTK yönetmeliğinde gösterilir.

Üyelik teminatı

MADDE 20 – (1) MTK'lar üyelerinden, takas süreci ve işlemleri dolayısıyla MTK'ya verebilecekleri zararların karşılanması amacıyla üyelik teminatı talep edebilirler. Üyelik teminatına ilişkin esaslar MTK Yönetmeliği ile belirlenir.

Üyelerin sorumluluğu, faaliyet esasları ve üyelere uygulanacak tedbirler

MADDE 21 – (1) MTK üyeleri; mevzuatta belirlenen esaslar dâhilinde, borsalarda ve teşkilatlanmış diğer pazar yerleri ile bunların dışında işlem gören sermaye piyasası araçlarının teslimi, bedellerinin ödenmesi ve bu işlemlere ilişkin teminat ve garanti fonu katkı payı yükümlülüklerinin ifası ile ilgili işlemlerin tümünden ve bu kapsamda çalışanlarının görevleri çerçevesinde yaptıkları işlerden sorumludur. MTK üyeleri ile müşterileri arasında yapılacak sözleşmelere konulacak hükümlerle üyelerin sorumlulukları kaldırılamaz ve sınırlandırılmaz.

(2) MTK üyeleri ilgili mevzuatta yer alan ilke ve kurallar ile takas faaliyetlerine ilişkin olarak aşağıda sayılan hususlara uymak zorundadır:

a) MTK tarafından belirlenen ilke ve kurallara uygun hareket etmek,

b) Müşterilerine ve diğer üyelere karşı iyi niyet ve dürüstlük ilkelerine uygun davranmak,

c) Müşterilerine ve diğer üyelere karşı doğabilecek mali ve hukuki sorumluluğu teminat altına almak üzere MTK tarafından öngörülebilecek genel ve özel mahiyetteki sigortaları yaptırmak ve bu nitelikteki diğer tedbirleri almak,

ç) Ortaklık, yönetim yapısı ve mali durumu ile ilgili olarak önemli her türlü değişikliği, gerçekleştiği tarihte derhal MTK'ya bildirmek,

d) Yasal olarak tutmakla yükümlü oldukları defter ve kayıtlara ek olarak, MTK tarafından kararlaştırılan diğer kayıtları tutmak, bilgi ve belgeleri usulüne göre düzenlemek ve bunları periyodik olarak veya MTK'nın istediği zamanlarda MTK'ya iletmek ve MTK tarafından belirlenen süre boyunca saklamak.

(3) Bu maddede sayılan hususlara uymayan veya takas yükümlülüklerini tam olarak yerine getirememesi sonucunu doğuracak sermaye piyasası aracı eksikleri tespit edilen üyeler hakkında MTK kendi yetkisindeki tedbirleri uygular.

(4) Bu Yönetmeliğin 22 nci maddesinin üçüncü fıkrası çerçevesinde MTK'nın takas hizmeti verdiği diğer piyasalarda işlem gören varlıklara ilişkin olarak da bu maddenin birinci fıkra hükümleri uygulanır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Takas Esasları

Verilecek takas hizmetlerinin kapsamı

MADDE 22 – (1) MTK'lar, borsalarda ve teşkilatlanmış diğer pazar yerlerinde ve borsalar ve teşkilatlanmış diğer pazar yerleri dışında işlem gören sermaye piyasası araçlarının teslimi, bedellerinin ödenmesi ve bu işlemlere ilişkin teminat yükümlülüklerinin ifası ile ilgili işlemleri yürütürler.

(2) Borsalar ve teşkilatlanmış diğer pazar yerlerinde işlem gören sermaye piyasası araçlarının teslimi, bedellerinin ödenmesi ve bu işlemlere ilişkin teminat yükümlülüklerinin MTK'lar nezdinde yerine getirilmesi esastır. Kurul, MTK'ların takas hizmeti verebilecekleri borsalar ve teşkilatlanmış

diğer pazar yerlerini belirler. Bu belirleme, borsaların ve teşkilatlanmış diğer pazar yerleri bünyesinde oluşturulmuş piyasa, pazar ve platformlar ve/veya işlem görecek araçlar bazında olabilir. MTK'ların takas hizmeti verebilecekleri borsaların belirlenmesinde borsaların uygun görüşleri alınır.

(3) MTK'lar, TCMB tarafından oluşturulanlar hariç olmak üzere sermaye piyasaları dışında kurulmuş ve kurulacak diğer piyasalar ile yurtdışında faaliyet gösteren borsa ve teşkilatlanmış pazar yerlerinin ve tezgahüstü piyasaların da takas, ödeme ve teminat işlemlerini Kurulun izni ile yerine getirebilir. Ayrıca Kurul, borsalar ve teşkilatlanmış diğer pazar yerleri dışında gerçekleştirilen sermaye piyasası araçları ile ilgili işlemlerin takasının MTK nezdinde yerine getirilmesini zorunlu tutabilir.

(4) MTK'lar ilgili mevzuata göre yetkilendirilmek kaydıyla, bu Yönetmelikte belirtilen işlemleri, lisanslı depolar tarafından düzenlenen ürün senetleri konusunda da yürütebilir.

Hizmet verilecek borsalar ve teşkilatlanmış diğer pazar yerleri ile imzalanacak sözleşmeler

MADDE 23 – (1) MTK ile hizmet verilecek borsalar ve teşkilatlanmış diğer pazar yerleri arasında her iki kurumun hak, yükümlülük ve yetkilerinin belirleneceği bir sözleşme yapılır. Bu durumda MTK, hizmet verdiği kurumun MTK'nın görev alanına giren iş ve işlemlerinin yürütülmesine ilişkin ilgili düzenlemelerde yer alan tüm yetki ve sorumlulukları devralır. Düzenlenecek sözleşme, tarafların sözleşmeyle birbirlerine karşı belirlenen mali yükümlülükleri dışında Kurul onayına tabi olup, sözleşmede bu Yönetmeliğe aykırı hususlara yer verilemez. Kurul, bu sözleşmede değişiklikler yapılmasını isteyebilir. MTK ile borsalar ve teşkilatlanmış diğer pazar yerleri arasındaki anlaşmanın feshedilmesi için asgari bir ihbar süresi belirlenmelidir. Söz konusu sözleşmelerde yapılacak değişiklikler de Kurul onayına tabidir.

(2) Borsalar ve teşkilatlanmış diğer pazar yerleri tarafından takas işlemlerini yürüten MTK; ilgili Borsanın veya teşkilatlanmış diğer pazar yerinin yönetim kurulu kararı ve Kurulun onayı ile değiştirilebilir.

(3) MTK ile hizmet verdiği borsalar ve teşkilatlanmış diğer pazar yerleri arasında piyasanın güven ve istikrar içerisinde işleyişini engelleyecek unsurların ortaya çıkması ve bunun da MTK'ların yükümlülüklerini gereği gibi yerine getirememesinden kaynaklandığının tespiti halinde, MTK'nın görevlerinin bu kurumlar tarafından doğrudan yerine getirilmesine ve/veya başka bir MTK'nın görevlendirilmesine Kurul tarafından karar verilebilir.

(4) Hizmet verilen borsalar ve teşkilatlanmış diğer pazar yerlerine ilişkin işlemler ve düzenlemeler; borsalar ve teşkilatlanmış diğer pazar yerleri lehine haklar ve/veya yükümlülükler oluşturduğunda, bunlar MTK lehine haklar ve/veya yükümlülükler olarak da kabul edilir.

Takas esasları ve takas sistemi

MADDE 24 – (1) Takas sistemine ilişkin esaslar MTK Yönetmeliği ile düzenlenir. Söz konusu Yönetmelikte takas prensipleri her bir araç, borsa ve teşkilatlanmış diğer pazar yeri bazında veya piyasalar gibi ayırım kriterleri çerçevesinde ayrı ayrı belirlenebilir.

(2) Gerçekleştirilen işlemlere ilişkin yükümlülüklerin zamanında ve tam olarak yerine getirilmesi ile temerrüt hali, alınacak önlemler, uygulanacak yaptırımlar ve temerrüt halinin giderilmesine ilişkin usul ve esaslar MTK Yönetmeliği ile düzenlenir.

(3) MTK; MTK Yönetmeliğinde tanımlayacağı durumlar için mahsup işlemi yapılmadan takas yükümlülüklerinin yerine getirilmesini istemek, alım emirlerinde emrin gerçekleştirilmesi için gerekli nakdin, satım emirlerinde ise satışa konu sermaye piyasası aracının belirli bir kısmının veya tamamının emrin gerçekleştirilmesini beklemeden depo edilmesini istemek gibi tedbirleri öngörebilir.

Teminatlar

MADDE 25 – (1) MTK yapılan işlemler sonucunda nezdinde oluşacak yükümlülüklerin yerine getirilmesini sağlamak amacıyla, üyelerden MTK yönetmeliğinde belirlenecek esaslar çerçevesinde teminat talep eder.

(2) MTK üyelerine işlem, hesap ve işlem görecekt araçlar bazında değişik oranlarda teminat ve teminatlandırma yöntemleri uygulanmasına, teminat olarak kabul edilebilecek kıymetlere ve bunların temini, tahsili, tamamlanma süreleri, nemalandırılması ve kullanılmasına ilişkin esaslara MTK yönetmeliğinde yer verilir.

(3) MTK üyeleri, asgari olarak MTK düzenlemeleri ile belirlenecek oran veya tutarı karşılayacak kadar teminatı müşterilerinden talep etmek zorundadır. Kurul, piyasa koşullarındaki gelişmeleri dikkate alarak, gerektiğinde teminat oranlarına ya da tutarlarına asgari bir sınır getirebilir.

MTK'ların merkezi karşı taraf olmadığı hallerde oluşturulan garanti fonu

MADDE 26 – (1) MTK, yükümlülüklerin yerine getirilmemesi durumlarında kullanılmak üzere gecikmelerin önlenmesi amacıyla bir garanti fonu oluşturabilir. Kurul, hizmet verilen borsa ve teşkilatlanmış diğer pazar yerlerinde açılan piyasalar ve sermaye piyasası araçları itibarıyla garanti fonu oluşturulmasını zorunlu tutabilir.

(2) Üyelerin ve MTK'nın Garanti Fonu'na yapacakları katkılar, bu katkılarının nemalandırılması, fonun yönetimi ve kullanımına ve fonla ilgili diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar, MTK yönetmeliğiyle belirlenir.

Teminatlar ve garanti fonundaki varlıkların korunması

MADDE 27 – (1) Borsalar ve MTK'lar nezdinde Kurulca yapılan düzenlemeler uyarınca takas risklerinin önlenmesi amacıyla tutulan teminatlar ve oluşturulan garanti fonundaki varlıklar, amaçları dışında kullanılamaz, kamu alacakları için olsa dahi haczedilemez, rehnedilemez, idar mercilerin tasfiye kararlarından etkilenmez, iflas masasına dâhil edilemez ve üzerlerine ihtiyat tedbir konulamaz.

Takas kesinliği ve rehin hakkı

MADDE 28 – (1) Takas kesinliği ve rehin hakkına ilişkin olarak Kanunun 79 uncu maddesi hükümleri uygulanır.

ALTINCI BÖLÜM Merkezi Karşı Taraf

Merkezi karşı taraf uygulaması

MADDE 29 – (1) Kurul, merkezi takas kuruluşlarının, alıcıya karşı satıcı, satıcıya karşı da alıcı rolünü üstlenerek takasın tamamlanmasını taahhüt ettikleri merkezî karşı taraf uygulamasını, piyasalar veya sermaye piyasası araçları itibarıyla zorunlu tutabilir.

(2) Borsalar veya teşkilatlanmış diğer pazar yerleri de nezdlerinde işlem gören sermaye piyasası araçlarıyla ilgili merkezi karşı taraf uygulamasına geçmek üzere Kurula başvurabilirler.

(3) MTK'lar merkezi karşı taraf uygulamasını Kanunun 77 ve 78 inci maddesinde belirlenen esaslar uyarınca hazırlayacakları ve Kurulca onaylanacak Yönetmelik çerçevesinde yürütürler. Bu Yönetmelikte Kanunun 78 inci maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarında belirlenen esaslar düzenlenir.

Başvuru ve izin

MADDE 30 – (1) Merkezi karşı taraf görevini üstlenmek için Kurula başvuran MTK'lara izin verilebilmesi için;

a) Hizmet verilecek sermaye piyasası araçlarında üstlenilecek mali riskler ile diğer risklere uyumlu olarak, Kurulca belirlenecek tutardan az olmayacak şekilde asgari özsermaye bulundurmaları,

b) Merkezi karşı taraf olunması nedeniyle ortaya çıkabilecek riskleri tanımlayabilecek, hesaplayabilecek ve raporlayabilecek etkin bir risk yönetim mekanizması ve birimi oluşturmaları ve idame ettirmeleri, gereklidir.

(2) Kurul, bu maddenin birinci fıkrasında belirtilen şartların yanında ilave şartlar öngörebilir.

(3) MTK'ların, MTK olma veya merkezi karşı taraf olarak yetkilendirilme koşullarından herhangi birini kaybetmesi halinde, durumun ortaya çıktığı gün itibarıyla Kurula bildirimde bulunulur.

(4) Belirli bir piyasa veya sermaye piyasası aracında merkezi karşı taraf olma izni verilmiş olan bir MTK, başka bir piyasa veya sermaye piyasası aracı için merkezi karşı taraf olarak faaliyet göstermek isterse Kurula yeniden izin başvurusunda bulunmak zorundadır.

Merkezi karşı taraf uygulamasında merkezi takas kuruluşlarının mali sorumluluğu

MADDE 31 – (1) Takas kuruluşlarının merkezi karşı taraf görevini üstlendiği takas işlemlerinde mali sorumluluğu, tesis edilecek limitler dâhilinde ve üyelerden alınacak teminatlar ile diğer garantiler çerçevesinde belirlenir.

(2) Yükümlülüklerin yerine getirilmesi merkezi takas kuruluşunun özsermayesinde bir azalmaya neden olmuşsa, durum gerekçeleriyle birlikte aynı gün içinde Kurula bildirilir. MTK mali durumunu eski düzeyine getirmek için sermaye artırımını dâhil gereken her türlü tedbiri ivedilikle alır. Gerekli özsermaye tutarı yeniden tesis edilene kadar, MTK, Türkiye Muhasebe Standartlarına göre hazırlayacağı özsermaye değişim tablosunu haftalık olarak Kurula gönderir.

Teminat ve malvarlıklarının ayrı izlenmesi

MADDE 32 – (1) Merkezi karşı taraf hizmeti verecek kuruluş tarafından alınan teminatlar ile hesap sahiplerinin malvarlıklarının bu kuruluşun malvarlığından ayrı izlenmesi esastır. Takasın yerine getirilmesine ilişkin işlemler hariç olmak üzere merkezi karşı taraf hizmeti veren kuruluş söz konusu teminat veya varlıkları tevdi amaçları dışında kullanamaz. Merkezi karşı taraf hizmeti verecek kuruluş bu maddeye uyumun sağlanmasını teminen gerekli önlemleri alır.

Merkezi karşı taraf faaliyeti çerçevesinde oluşturulan garanti fonuna ve risk yönetimine ilişkin diğer hususlar

MADDE 33 – (1) Merkezi karşı taraf hizmeti verecek MTK'lar verilecek hizmete ilişkin olarak üyelerinden alacağı katkı payı ile bünyelerinde her bir piyasa için ayrı ayrı veya tüm piyasa için tek bir garanti fonu oluştururlar.

(2) Başlangıçta belirlenmiş olan risk yönetim sisteminin içinde yer alan herhangi bir süreçte ya da kullanılan risk hesaplama yöntemlerinde önemli bir değişiklik yapılması gerekliliğinin ortaya çıkması halinde ve her hâlükârda 6 ayda bir Kurula bildirimde bulunulması zorunludur. Kurulun söz konusu yöntemlerde değişiklik talep etme hakkı saklıdır.

(3) Merkezi karşı taraf olarak faaliyette bulunacak MTK'lar nezdinde oluşturulan risk yönetim sistemlerinin, herhangi bir zamanda ve her bir üyenin toplam riskini de gösterebilecek nitelikte olması gereklidir.

YEDİNCİ BÖLÜM Mali Hükümler

Bütçe ve personel kadroları

MADDE 34 – (1) MTK'lar, bütçelerini ve personel kadrolarını yönetim kurulları aracılığıyla kendileri belirler.

Gelirler, ücret ve komisyonlar

MADDE 35 – (1) MTK'ların verdikleri temel hizmetler kapsamında olan ve bu hizmetlerin tek sunucusu olmaktan kaynaklanan statüsüne dayalı olarak bütün üyelerine uyguladıkları ücret ve komisyonlar ile bunların tahsil zaman ve şekilleri yönetim kurullarının önerisi ve Kurul'un onayı ile yürürlüğe girer.

(2) MTK'ların temel hizmetlerinden faydalanmak için zorunlu olmayan, bu hizmetlerle ilgili olarak talep eden katılımcılara sunulan diğer hizmetlerden alınan ücretler ise MTK'larca belirlenir ve Kurulun bilgisine sunulur. MTK'lar tarafından verilen eğitim hizmetleri üyelere zorunlu tutulsa dahi bu fıkra kapsamında değerlendirilir.

(3) Verilen temel veya yan hizmetlerle ilgisi olmayan diğer faaliyetlerden alınan ücretler ise toplu bir şekilde ve ayrıntılı olarak her hesap dönemi sonu itibarıyla Kurulun bilgisine sunulur.

SEKİZİNCİ BÖLÜM Diğer Hükümler

MTK'ların bilgi ve belge isteme ve inceleme yapma yetkisi

MADDE 36 – (1) MTK'lar; iş ve işlemleri ile ilgili olarak gerekli gördükleri hususlarda üyelerinden bilgi, belge istemek ve inceleme yapmak, kendi nezdinde gerçekleştirilen işlemlerin güvenliğini teminen üyelerinin mali durumunu ölçmek, izlemek ve bu faaliyetleri esnasında tespit edilen takas işlemlerine ilişkin mevzuata aykırılıklarla ilgili olarak kendi yetkisinde olanlar hakkında yaptırım uygulamakla görevli ve yetkilidirler.

(2) MTK'lar; kendi bünyelerinde takas ve buna bağlı işlemleri gerçekleştiren üyelerin iş ve işlemleri ile MTK kurallarına uyumunu düzenli ve etkin olarak izler, takas işlemlerinin kesintisiz sürmesi için gerekli önlemleri alır ve bu konulardaki usul ve esasları belirler.

(3) MTK'lar Kanunla ve diğer mevzuatla kendilerine verilen yetki ve görevlerle ilgili olarak düzenlemeler yapmaya ve bunları uygulamaya, görevli ve yetkilidir.

(4) MTK'lar bu madde kapsamında yaptığı incelemelerde kendi kurallarının ağır ihmâli ve kasıtlı ihlâl edilmesi hâlinde Kurula bildirimde bulunurlar.

MTK'ların mali ve bilgi sistemleri denetimi

MADDE 37 – (1) Kurul, Kanun kapsamındaki faaliyetleri ile ilgili olarak MTK'ların düzenleme, gözetim ve denetim merciidir. Kurul gerekli gördüğü durumlarda MTK'lar nezdinde, Kanun kapsamındaki faaliyetleri ile ilgili olarak inceleme ve denetim yapmaya yetkilidir. MTK'ların denetimle görevli personele uygun bir çalışma ortamı sağlamaları zorunludur. Kurul, merkezi takas faaliyetlerine ilişkin olarak gerekli gördüğü hususların yerine getirilmesini, her türlü bilgi ve belgenin talebi üzerine veya düzenli olarak gönderilmesini MTK'lar ile üyelerinden istemeye yetkilidir.

(2) MTK'ların bilgi sistemleri denetimine ve bu denetimi yapacak kuruluşlara ilişkin usûl ve esaslar Kurulca belirlenir. MTK'ların bilgi sistemleri denetiminin nitelikleri Kurulca belirlenecek bağımsız

denetim kuruluşlarına, yılda en az bir defa veya daha kısa zaman dilimleri içerisinde yaptırılması zorunlu tutulabilir. Bağımsız denetim neticesinde hazırlanan rapor eşzamanlı olarak ilgili MTK'ya ve Kurula gönderilir.

(3) MTK'ların malî denetimi Kurulca ilân edilen listede yer alan bağımsız denetim kuruluşlarınca yapılır. Bağımsız denetim neticesinde hazırlanan rapor eşzamanlı olarak ilgili MTK'ya ve Kurula gönderilir.

(4) Kendi özel mevzuatları kapsamında, bağımsız denetime tabi olan MTK'lar, Kurulun bağımsız denetime ilişkin düzenlemelerine uygun olarak bu yükümlülüğü yerine getirmiş sayılırlar. Bağımsız denetim neticesinde hazırlanan rapor eşzamanlı olarak ilgili MTK'ya ve Kurula gönderilir. Kurul gerek gördüğünde belirlediği hususlarla ilgili bağımsız denetim yapılmasını talep edebilir.

Finansal raporlama

MADDE 38 – (1) MTK'lar, finansal tablo ve raporlarını şekil ve içerik bakımından Türkiye Muhasebe Standartları çerçevesinde Kurulca belirlenen düzenlemelere uygun olarak, MTK faaliyetlerinin özellikleri gözeticiler zamanında, tam ve doğru bir şekilde hazırlamak ve ibraz etmek zorundadır.

(2) Kurul MTK'ların finansal tablo ve raporlarının kamuya açıklanmasını zorunlu tutabilir.

MTK'ların hukuka aykırı faaliyet ve işlemlerinde ve mali durumunun bozulması halinde uygulanacak tedbirler

MADDE 39 – (1) Kurul, MTK'ların mevzuata aykırı faaliyet ve işlemlerinde Kanunun 96 ncı maddesinde; mali durumunun bozulması halinde ise 97 nci maddesinde sayılan tedbirleri uygulamaya yetkilidir.

Gözetim sistemi ve işbirliği

MADDE 40 – (1) MTK'lar, bu Yönetmelik'te düzenlenen faaliyetleri ile ilgili olarak gerekli gördükleri hususlarda üyelerinden ve emir veren veya işlem yapan gerçek ve tüzel kişilerden bilgi ve belge istemeye ve inceleme yapmaya yetkilidirler. Bilgi ve belge istenen taraflar, MTK'ların görev alanına giren hususlarda özel mevzuatlarında yer alan gizlilik ve sır saklamaya ilişkin hükümlere dayanarak bilgi vermekten imtina edemezler.

(2) Piyasa bozucu eylemlerle Kanunda düzenlenen diğer suçların önlenmesi, gözetimi veya denetimi ile Kanuna dayanılarak yapılan düzenlemelerin etkin bir şekilde uygulanması amacıyla, Kurulca belirlenen usûl ve esaslar çerçevesinde, MTK'lar, borsalar ve diğer ilişkili kurumlarla gerekli her türlü teknik destek alıp verme, yardım ve bilgi paylaşımında bulunmakla yükümlüdürler. MTK'lar kendilerine Kurulca verilecek görevleri yerine getirirler ve gerekli işbirliğini yaparlar. Bu kapsamda yapılan işlem ve eylemler Kanun ve diğer kanunlarda yer alan sır saklama yükümlülüğüne ve gizlilik kurallarına aykırılık oluşturmaz. MTK'lar, Kanunun 101 inci maddesi kapsamında yapılan gözetim ve denetim faaliyetleri çerçevesince Kurul tarafından talep edilen gerekli tedbirleri ivedilikle almakla yükümlüdürler.

(3) MTK'lar, takas ve merkezi karşı taraf hizmetleri ile ilgili etkinliğin sağlanması ve risklerin izlenmesi amacıyla, Kurulca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde, yurtiçinde ve yurtdışında yerleşik borsa ve sermaye piyasası kurumları ile diğer ilişkili kurumlar ve kuruluşlarla karşılıklılık ilkesi gereğince işbirliği ve bilgi paylaşımında bulunma yetkisine sahiptirler.

(4) MTK, üyelerinin takas ve buna bağlı işlemleriyle ilgili olarak kendi aralarında veya müşterileriyle doğan uyuşmazlıklarının çözülmesinde ilgili borsalara destek verir.

Kurumsal yönetim ilkeleri

MADDE 41 – (1) Kurumsal yönetim ilkelerine ilişkin olarak Kanunun 17 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları, MTK'lara kıyasen uygulanır.

Uygulama esasları

MADDE 42 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini yorumlamaya, Yönetmelikte yer almayan ya da açıklık bulunmayan konularda genel hükümleri de göz önünde bulundurarak karar vermeye, uygulamayı düzenlemeye ve yönlendirmeye Kurul yetkilidir.

Diğer hükümler

MADDE 43 – (1) İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.'nin bankacılık faaliyetleri açısından, bu Yönetmeliğin 9 uncu maddesinin beşinci fıkrasının ikinci cümlesi uygulanmaz.

İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.'ye ilişkin geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. yürütmekte olduğu sermaye piyasası faaliyetleri ile ilgili iş ve işlemleri, herhangi bir izne ve yetkiye gerek olmaksızın MTK sıfatıyla yürütmeye devam eder.

(2) İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.'nin mevcut yönetim kurulu üyeleri herhangi bir bilgi ve belge istenmeden görev süreleri sonuna kadar görevlerine devam ederler.

(3) İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.'nin bağımsız denetimine ilişkin olarak Kanunun 138 inci maddesinin on birinci fıkrası hükümleri saklıdır. Bağımsız denetim neticesinde hazırlanan rapor eşzamanlı olarak Hazine Müsteşarlığına, ilgili MTK'ya ve Kurula gönderilir.

Yönetmeliğe uyum sağlanması ve Yönetmelikte öngörülen düzenlemelerin yapılması

GEÇİCİ MADDE 2 – (1) İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. tarafından bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden itibaren 1 yıl içinde bu Yönetmeliğe uyum sağlanır. Kurulca uygun görüldüğü takdirde bu süre uzatılabilir.

(2) Bu Yönetmelik uyarınca İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. tarafından yapılması gereken düzenlemeler bu Yönetmeliğin yayımlanmasından itibaren 6 ay içinde yapılır.

Yürürlük

MADDE 44 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 45 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Sermaye Piyasası Kurulu yürütür.